

A KÉPVISELŐK PÁRTHÁTTERE

Átfogó megjegyzések az adatbázishoz

Elsődleges forrásunkban, az almanachokban a párthovatartozás többnyire említésre kerül már az I. világháború előtt is, de a hiányzó információ átlagban 5% körül volt, és csak kevéssé csökkent a két világháború közötti időszakban. A világháborús körülmények között működő (és így nagy fluktuációt mutató) 1910-es és 1939-es ciklusoknál pedig igen nagy volt az ismeretlen pártállásúak aránya. A hiányt különféle forrásokból pótoltuk úgy, hogy az almanachban szereplő képviselők esetében gyakorlatilag nincsen párthiány. Forrásunk: választási sematizmusok, a képviselői lakáskönyvek és a történeti szakirodalom (Jónás, 1990; Hubai, 2001). Érdekes viszont, hogy a parlamenti igazolási eljárásban (tehát amikor a képviselőnek elfogadják, igazolják a mandátumát) sokáig nem található meg a képviselő pártállása. Vagyis az almanachbeli hiányokat a történeti elemzésnél kevéssé lehetett a parlamenti forrásokból pótolni. A Parlamenti Naplók, illetve az ezekhez készült Mutatók csak 1931 után közlik szisztematikusan a képviselők pártállását, vagyis ez az év tekinthető olyan időpontnak, amikor az információközlő, a hivatalos parlamenti dokumentáció megalkotója fontosnak tartja a pártállást. 1939 után viszont nem készült mutató, de szerencsére erről a korszakról a választási atlaszok (Hubai, 2001) alapján olyan alaposan feldolgozott választási információ áll rendelkezésre, amely a választások nyomán a parlamentbe bejutott képviselők pártállásáról is eligazít.

Pártcsaládok

A párthovatartozás megállapításánál alapvetően a képviselőnek az almanachban található „pártbevallását” vettük figyelembe (a korai korszakokban, ahol ez nem szerepelt, egyéb források segítségével pótolva a hiányt), és ettől csak kivételes esetben tekintettünk el. Csak egyetlen, talán bonyolultnak tűnő, de tanulságos példát említve: az 1927-ben megalakult parlamentben a Magyar Demokrata Párt képviselőjének tekintette magát Gál Jenő dr., aki az almanach szerint „a Vázsonyi-párthoz tartozott” (tegyük hozzá: akkor a Vázsonyi párt hivatalos neve Független Nemzeti Demokrata Párt (Egyesült Balpárt volt), de úgymond „örizte függetlenségét, ezért megalakította a Magyar Demokrata Pártot”. Bár a történeti szakirodalom tájékoztat e párt (a Magyar

Demokrata Párt) létéről és rövid, alig egy esztendőes tevékenységéről, ebben az esetben a nevezett képviselőt a Független Nemzeti Demokrata Párthoz tartozónak tekintettük – különös tekintettel arra, hogy már 1928 elején visszalépett a Magyar Demokrata Párt a Független Nemzeti Demokrata Párt (Egyesült Balpárt) soraiba. E részletek fontosak az életrajzíronál, a részletes képet rajzoló történésznél, de célunk, vagyis a képviselői csoport jellemzőinek és a politikai rendszer összefüggéseivel való bemutatásának politikatudományi elemzése szempontjából elhanyagolhatóak. Ennek ellenére az adatbázis igyekszik az ilyen részleteket is megrajzolni, hogy az összkép minél pontosabb legyen.

A liberális pártcsaládnál maradva és illusztrálendő a pártcsaládokon alapuló elemzés logikáját: mind az 1920-as, mind az 1922-es ciklusban szerepel egy maroknyi képviselő a Nemzeti Demokrata (Polgári) Párt soraiból. Rajtuk kívül a liberális pártcsaládot gyarapítja a Függetlenségi Kisgazda és Polgári Párt képviselő csoportja is ugyanezekben a ciklusokban: 1927-ben egyesülni fognak és így alakul meg a fent már nevesített Független Nemzeti Demokrata Párt (Egyesült Balpárt). Nem sokkal később azonban ez a párt feloszlik, s egyik csoportja Vázsonyi János vezetésével, az édesapa Vázsonyi Vilmos nyomdokain haladva megalakítja a Nemzeti Demokrata Pártot. Az almanach képviselői életrajzai szerint a ciklus során a csoport egyes képviselői a Nemzeti Demokrata Párthoz, mások azonban a Független Nemzeti Demokrata Párthoz (Egyesült Balpárt) tartozóként jelennek meg, vagyis az adott ciklusban mindkét párt megjelenik az adatbázisban – természetesen csupán maroknyi képviselővel. A pártháttér „mozgalmassága” a pártcsaládra alapozott elemzésben nem akadályoz meg minket abban, hogy a liberálisok csoportját egészében véve vizsgáljuk. A példa remélhetőleg érzékelteti, hogy milyen körültekintően kellett eljárni, amikor az 1884 és 1939 közötti képviselői csoport párt(család)háttérét kerestük.

A pártrendszer töredezettségéből és egyes csoportok túlmozgásából adódóan olykor besorolási döntéseket is kellett hozni. A szélsőjobboldal pártcsaládjában például több kisebb csoportot (a Nemzeti Szocialista Pártot – képviselői közé tartozott Festetics Sándor, Hubay Kálmán –, a Magyar Nemzeti Szocialista Munkáspártot – Jandl Lajos, Meskó Zoltán, Szemere Sándor –, a Keresztény Nemzeti Szocialista Frontot – Maróthy-Meizler Károly, Tauffer Gábor –, a Nyilaskeresztes Frontot – Pálffy Sándor) egyetlen csoportba egyesítettünk Nemzeti Szocialista Front néven. Így ez az „egység” lett a szélsőjobb pártcsalád egyik nagy egysége. Mivel olykor ugyanazok a személyek jelennek meg a különböző pártnevek alatt – nem is szólva az említett pártok, csoportok,

személyek hasonló szélsőjobb elkötelezettségéről és politikájáról –, a pártcsaládok szerinti elemzést segíti ez a fajta egységesítés.

Az *1. táblázat* mutatja a pártok pártcsalád-besorolását 1920-tól kezdődően parlamenti ciklusonként.¹

A jól ismert pártfolytonosságok ellenére külön kódszám alá kerültek korszakonként az egyes pártok akkor is, ha egyértelmű volt a jogfolytonosság, vagy ha jogfolytonosság nem is állt fenn, de a folytonosság személyekben, programban stb. érvényesült. Tehát például természetesen a II. világháború utáni Szociáldemokrata Párt örököse és utódja a Magyarországi Szociáldemokrata Pártnak, és a rendszerváltás után négy parlamenti ciklusban szereplő Kisgazdapárt az 1930-ban alakult Kisgazdapárt utódjának tekintette magát. Hasonló a helyzet a liberális pártcsalád esetében is. A vállalt és (olykor nem vállalt) folytonosságok ellenére a külön kód két előnye: egyrészt össze lehet vetni a korszakváltások előtti és utáni képviselőit ugyanannak a pártcsaládnak – sajnos erre csak kevésbé nyílik mód, mert a magyar politikatörténet ezt ritkán teszi lehetővé –, tehát megvizsgálhatjuk, hogy miben hasonlított, illetve miben különbözött a két világháború közötti szociáldemokrata képviselői csoport az 1944-45–47-es szociáldemokrata képviselőktől, és mi következhet ebből a képviselőre vonatkozóan. Természetesen az 1947-ben elszakadt fonal nem húzódik át 1990-re, alig van tényleges pártfolytonosság. Másrészt és ezzel összefüggésben világosan elkülöníthetők az egyes pártok, nem mosódik össze ugyanannak a kódnak az árnyékában a „két” párt, az egyes képviselői (és képviselőcsoport-) típusok csak akkor jelennek meg, amikor ténylegesen szerepelnek, így könnyebb az elemzésük, pontosabban feltárhatók a tulajdonságaik.

¹ Nem soroltuk be a pártcsalád-felosztásba az 1939-es ciklusban megjelenő a visszacsatolt területek képviselőinek egy részét tömörítő Egyesült Magyar Párt képviselőit és az Erdélyi Párt képviselőit, valamint az 1944-45-ös időszakból a szabad szakszervezetek képviselőit és a meghívott képviselőket, s természetesen a függetleneket.

1. táblázat. Az adatbázisban található pártok besorolása pártcsaládokba, 1920-tól kezdve, ciklusonként

Pártcsalád/ ciklus	Kommunista	Szociál- demokrata	Agrár	Liberális	Keresztény-	Konzervatív	Szélsőjobb
1920			Keresztény Kisgazda és Földműves Párt, Magyar Nemzeti Munkáspárt	Függetlenségi Kisgazda Földműves és Polgári Párt, Nemzeti Demokrata (Polgári) Párt	Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja, Keresztény Szociális Gazdasági Párt,		
1922		Magyar Szociáldemokrata Párt	Magyar Nemzeti Munkáspárt	Függetlenségi Kisgazda Földműves és Polgári Párt, Nemzeti Demokrata (Polgári) Párt, Országos (Függetlenségi és 48- as) Kossuth Párt,	Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja, Keresztény Nemzeti Párt, Keresztény Nemzeti Földműves és Polgári Párt, Keresztény Nemzeti Egység Pártja,	Egységes Párt (Keresztény Kisgazda Földműves és Polgári Párt)	
1927		Magyar Szociáldemokrata Párt	Agrárpárt	Független Nemzeti Demokrata Párt (Egyesült Balpárt), Vázsonyi Párt (NDP)	Keresztény Gazdasági és Szociális Néppárt	Egységes Párt (Keresztény Kisgazda Földműves és Polgári Párt)	Fajvédő Párt
1931		Magyar Szociáldemokrata Párt	Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Agrárpárt (Békés)	Nemzeti Szabadelvű Párt, Vázsonyi Párt (NDP), Nemzeti Radikális Párt	Keresztény Gazdasági és Szociális Néppárt, Keresztény Ellenzék	Egységes Párt (Keresztény Kisgazda Földműves és Polgári Párt)	
1935		Magyar Szociáldemokrata Párt	Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Agrárpárt (Békés)	Nemzeti Szabadelvű Párt, Vázsonyi Párt (NDP), Nemzeti Radikális Párt	Keresztény Gazdasági és Szociális Néppárt, Keresztény Ellenzék, Egyesült Keresztény Párt, Nemzeti Legitimista	Nemzeti Egység Pártja, Nemzeti Egység és Polgári Párt)	Nemzeti Szocialista Front (Keresztény), Népkelet Pártja

Pártcsalád/ ciklus	Kommunista	Szociál- demokrata	Agrár	Liberalis	Keresztény- Néppárt*, Keresztény Nemzeti Függetlenségi Párt*	Konzervatív	Szélsőjobb
1939		Magyar Szociáldemokrata Párt	Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Agrárpárt (Békés)	Polgári Szabadság Párt	Egyesült Keresztény Párt	Magyar Élet Pártja	Nemzeti Szocialista Front (Keresztény), Népakarat Pártja, Nyílaskeresztes Párt
1944	Magyar Kommunista Párt	Szociáldemokrata Párt	Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Párt, Nemzeti Parasztpárt	Polgári Demokrata Párt (1944)			
1945	Magyar Kommunista Párt	Szociáldemokrata Párt	Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Párt Nemzeti Parasztpárt	Polgári Demokrata Párt (1944)	Keresztény Női Tábor, Demokrata Néppárt		
1947	Magyar Kommunista Párt	Szociáldemokrata Párt	Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Párt, Nemzeti Parasztpárt	Polgári Demokrata Párt (1944), Független Magyar Demokrata Párt, Magyar Radikális Párt	Keresztény Női Tábor, Demokrata Néppárt	Magyar Függetlenségi Párt	
1990		MSZP	FKGP, Agrárszövetség	SZDSZ, Fidesz	KDNP		
1994		MSZP	FKGP, Agrárszövetség	SZDSZ, Vállalkozók Pártja	KDNP	Fidesz, MDF	
1998		MSZP	FKGP	SZDSZ		Fidesz, MDF	MIÉP
2002		MSZP		SZDSZ		Fidesz, MDF	
2006		MSZP		SZDSZ	KDNP	Fidesz, MDF	

*A párt képviselőjét csak az almanachokon kívül találtuk meg

Mivel nem minden képviselő az általános választáson került be a parlamentbe, a képviselők létszáma rendre több, mint a parlament mandátumszáma. Az adatbázis tartalmazza ezt a distinkciót is: egy külön változó jelöli, hogy az illető képviselő az általános választáson vagy más módon került-e be parlamentbe. Mivel az adatbázis elsődleges alapjául szolgáló almanachok döntően (bár nem kizárólagosan) az általános választáson bekerült képviselőkkel foglalkoznak, az eltérés nem nagy, tehát nem érdemes különválasztani az általános választáson bekerült és az azt követően bekerült képviselői csoportot. Elméletileg és tartalmilag sincs jelentősége a szétválasztásnak, hiszen – alapkérdésünkkel összhangban – a képviselői csoport képviselő-hordozó attribútumait keressük a szociodemográfiai és politikai meghatározottságuk alapján, vagyis például a pótválasztáson bekerült képviselők általában ugyanazokon a kiválasztási csatornákon mennek keresztül, s a politikai lehetőségek ugyanazon szerkezeti keretben léteznek, mint az általános választáson megválasztott társaik. Ennek ellenére az elemzés finomra hangolásánál lehet funkciója e két csoport külön összehasonlító elemzésének például abban az összefüggésben, hogy a képviselői csoport stabilizálódásában mekkora a szerepe a később bekerülteknek (vagyis milyenek a későn jövők esélyei), illetve – éppen a hasonlóságra való előbbi megjegyzést illusztrálандó – vannak-e eltérések a két csoport között. A 2. táblázat mutatja a képviselők számát pártcsaládok szerint az egyes ciklusokban, valamint azt, hogy ezek közül hányan szerepeltek az almanachokban.

2. táblázat. Képviselők száma az egyes parlamenti ciklusokban pártcsaládok szerint (zárójelben az almanachokban szereplők száma)

Ciklus	Pártcsaládok							Mandátumok száma	Parlament hivatalos létszáma
	Kommunista	Szociál-demokrata	Agrár	Liberális	Keresztény	Konzervatív	Szélsőjobb		
1920	–	–	116 (109)	9 (7)	85 (83)	–	–	222 (209)	207
1922	–	25 (24)	1 (1)	13 (13)	31 (28)	162 (148)	1 (0)	264 (244)	245
1927	–	16 (14)	3 (3)	8 (8)	35 (31)	183 (168)	4 (4)	268 (242)	245
1931	–	14 (14)	18 (14)	8 (8)	37 (33)	171 (156)	–	268 (245)	245
1935	–	12 (11)	28 (23)	9 (8)	24 (16)	189 (170)	3 (2)	298 (243)	245
1939	–	6 (5)	17 (14)	6 (5)	8 (8)	236 (184)	60 (47)	426 (300)	260
1944	131	98	163	20	–	–	–	499	499
1945	75	76	287	2	2	–	–	454	421
1947	113	106	149	34	73	46	–	521	411
1990	–	43	45	123	22	172	–	415	386
1994	–	218	28	72	22	61	–	402	386
1998	–	138	52	26	–	166	14	397	386
2002	–	190	–	23	2	197	–	412	386
2006	–	197	–	22	24	159	–	403	386

Forrás: Magyar Képviselői Adatbázis

Pártok

Mivel az elemzés több korszakon ível át, azt is figyelembe kell venni, hogy ennek során alapvetően megváltozik a képviselők és a pártok közötti kapcsolat: minél modernebb és konszolidáltabb a pártrendszer, illetve maguk a pártok, annál szorosabb ez a kapcsolat. A 3. táblázat összefoglaló jelleggel mutatja az adatbázisban szereplő pártváltozóhoz hozzárendelt létszámadatokat. Ez a két szempont szerint csoportosítja az adatokat: az esetek számát és az először bejutó képviselők számát mutatja pártok szerint, de ezen belül mindig kettős bontást is közöl, hányan vannak az adott csoportban az almanachokban, és hányan az almanachokon kívül találtak.

A 3. táblázat tehát pontosan bemutatja a Képviselői Adatbázis, illetve maguk a képviselők egyik fontos jellemzőjét, a pártháttérüket, de ennél többet is közöl,

felrajzolja a pontos parlamenti pártpolitikai térképet. A megjelenő számok és a háttérükben létező képviselők hosszabb-rövidebb ideig szerepeltek a parlamenti politikában. Bár egyes politikai kurzusokban még ez az állítás is finomításra szorul: 1947-ben közvetlenül a választások után – már feszült politikai légkörben – előbb a Magyar Függetlenségi Párt képviselőit, majd a Független Magyar Demokrata Párt képviselőit fosztották meg mandátumuktól, így – szélsőséges példaként – a párt színeiben először bekerülő képviselők soha nem lettek a magyarországi parlamentarizmus cselekvő részesei. A párttörténet mögött sokszor ott húzódnak a személyes történetek is: egyes képviselők (nem csupán azok, akiknek pártját eleve feloszlatták vagy akiket megfosztottak mandátumuktól) már korábban kénytelenek voltak megválni mandátumuktól. Érdekes eset Horváth János képviselőé, akinek története azért figyelemre méltó, mert fiatalemberként 1945-ben a FKGP színeiben szolgált, de már jóval az 1947-es választás előtt kényszermunkára ítélték, hogy aztán 1998-ban legyen ismét képviselő, immár a Fidesz színeiben.

3. táblázat. Pártok és a képviselői létszámok (1884–1947 és 1990–2006)

Párt	Összes képviselő száma		Először bejutó képviselők száma	
	Almanachban találtak	Összes (almanachokon kívüliek is)	Almanachban találtak	Összes (almanachokon kívüliek is)
Szabadelvű Párt	1468	1606	416	509
Függetlenségi és 48-as Párt	792	870	272	324
Újjászervezett Szociáldemokrata Párt	3	3	2	2
Magyarországi Független Szocialista Parasztpárt	2	2	–	–
Mérsékelt Ellenzék	107	107	24	24
Országos Antiszemita Párt	29	30	13	13
Ugron Párt (Függetlenségi és 48-as)	26	29	6	8
Nemzeti Párt	101	106	30	33
Kossuth Párt (Negyvennyolcas Függetlenségi)	53	58	13	17
Katholikus Néppárt (Országgyűlési Néppárt)	120	127	58	61

Párt	Összes képviselő száma		Először bejutó képviselők száma	
	Almanachban találtak	Összes (almanachokon kívüliek is)	Almanachban találtak	Összes (almanachokon kívüliek is)
Új Párt	13	14	6	6
Alkotmánypárt	107	120	44	50
Justh Párt (Függetlenségi és 48-as)	43	53	12	22
Egyesült Függetlenségi és Negyvennyolcas Párt	–	17	–	13
Nemzeti Munkapárt	243	264	123	139
Országos 48-as Függetlenségi Gazdapárt	4	4	3	3
Polgári Demokrata Párt (1900)	9	10	3	4
Országos Keresztény Szocialista Párt	1	2	–	1
Keresztény Kisgazda és Földmíves Párt	107	114	91	97
Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja	77	79	65	66
Keresztény Nemzeti Párt	4	4	2	2
Függetlenségi Kisgazda-, Földmíves és Polgári Párt	9	10	4	5
Nemzeti Demokrata (Polgári) Párt	9	10	3	3
Keresztény Szociális Gazdasági Párt	2	3	1	2
Egységes Párt (Keresztény Kisgazda, Földműves és Polgári Párt)	472	502	158	184
Magyar Szociáldemokrata Párt	68	72	29	31
Keresztény Nemzeti Földmíves és Polgári Párt	13	13	5	5
Keresztény Nemzeti Egység Pártja	15	15	4	4
Magyar Nemzeti Munkáspárt	3	3	3	3
Országos (Függetlenségi és 48-as) Kossuth Párt	2	2	2	2
Keresztény Gazdasági és Szociális Néppárt	76	90	18	27
Független Nemzeti	4	4	1	1

Párt	Összes képviselő száma		Először bejutó képviselők száma	
	Almanachban találtak	Összes (almanachokon kívüliek is)	Almanachban találtak	Összes (almanachokon kívüliek is)
Demokrata Párt (Egyesült Balpárt)				
Fajvédő Párt	4	5	1	2
Agrárpárt	3	3	–	–
Nemzeti Legitimista Néppárt	–	1	–	–
Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Agrárpárt (Békés)	51	63	27	36
Nemzeti Szabadelvű Párt	11	11	1	1
Vázsonyi Párt (NDP)	7	7	2	2
Nemzeti Radikális Párt	2	2	–	–
Nemzeti Egység Pártja	170	191	87	104
Nemzeti Szocialista Front (Keresztény)	16	19	11	14
Keresztény Ellenzék	3	4	1	1
Népakarat Pártja	2	2	1	1
Magyar Élet Pártja	183	246	94	156
Nyilaskeresztes Párt	31	42	29	40
Keresztény Nemzeti Függetlenségi Párt	–	1	–	1
Egyesült Keresztény Párt	9	10	3	4
Polgári Szabadság Párt	5	7	–	1
Magyar Kommunista Párt	319	319	201	201
Független Kisgazda, Földműves és Polgári Párt	491	491	320	320
Szociáldemokrata Párt	280	281	158	159
Nemzeti Parasztpárt	108	108	76	76
Polgári Demokrata Párt (1944)	26	26	19	19
Demokrata Néppárt	70	70	59	59
Keresztény Női Tábor	5	5	2	2
Magyar Függetlenségi Párt	46	46	22	22
Független Magyar Demokrata Párt	22	22	10	10

Párt	Összes képviselő száma		Először bejutó képviselők száma	
	Almanachban találtak	Összes (almanachokon kívüliek is)	Almanachban találtak	Összes (almanachokon kívüliek is)
Magyar Radikális Párt	8	8	7	7
független	281	296	109	119
szabad szakszervezetek	61	61	58	58
meghívott képviselő	20	20	13	13
Egyesült Magyar Párt	25	38	12	25
Erdélyi Párt	–	48	–	48
Magyar Demokrata Fórum		265		195
Szabad Demokraták Szövetsége		241		128
Fidesz		518		232
Magyar Szocialista Párt		786		380
Független Kisgazda Párt		125		96
Kereszténydemokrata Néppárt		68		31
Agrárszövetség		1		1
Vállalkozók Pártja		1		1
Magyar Igazság és Élet Pártja		14		9
független		10		5

Forrás: Magyar Képviselői Adatbázis

Függetlenek és mások

A pártváltóhoz hozzárendelt természetes csoport a függetleneké. Nincsenek sokan, arányuk kevesebb, mint a képviselők 5%-a. Ők azok, akik – legalábbis az elsődleges információ alapján – függetlenként indultak a választásokon és az almanachban is így szerepelnek, vagy amennyiben az almanachokon kívüli forrásból kerültek elő, a független státus jellemezte őket. Nagyon eltérő helyzeteket és politikusokat jelöl ez a kategória: ott vannak körükben azok, akik a változó pártviszonyok miatt nem tudnak/akarnak csatlakozni egyik párthoz sem – és különösen az I. világháború előtt mind ez, mind a helyi politikai kötődések szilárdsága magyarázhatja a függetlenséget. De ide tartoznak azok a politikusok, akik bár egyértelműen köthetők valamely politikai

irányzathoz, mégsem jelennek meg pártszínekben. Különleges példája ennek, amikor Bethlen István és néhány párthíve a kormánypárt jobbratolódása nyomán függetlenként indul a következő választáson.

A párthoz nem tartozó képviselők között nem lehet eltekinteni a behívottak csoportjaitól. A képviselőknek ezt a csoportját behívták a magyar parlamentbe, vagyis nem választással váltak képviselővé (Tilkovszky, 1967). Mindegyik csoport a magyarországi választási folyamattól függetlenül jelent meg. Az 1939. V. tc. alapján legfeljebb 26 felvidéki képviselőt, az 1939 VI. tc. alapján legfeljebb 10 kárpátaljai képviselőt, az 1940. XXVI. tc. alapján legfeljebb 63 erdélyi képviselőt, az 1941. tc. alapján legfeljebb 26 délvidéki képviselőt lehetett behívni a magyar országgyűlésbe. Az adatbázisban szerepelnek a behívott képviselők is, külön nevesítve a felvidéki, a kárpátaljai, az erdélyi és a délvidéki behívottak, hiszen ha részletes elemzésükre itt nem is kerül sor, hozzá tartoznak a kor parlamenti csoportjához, sőt egyes tagjai a magyarországi politikai életben is fontos, olykor dicstelen szerepet vittek. Ezek sorába tartozott például a felvidéki Jaross Andor, aki először a visszacsatolt területek ügyeivel megbízott miniszter volt, majd Imrédy híveként és a szélsőjobb szószólójaként a Sztójay-kormány belügyminisztere lett, súlyos személyes felelősség terhelte a zsidóság deportálásáért, népbíróági tárgyaláson halálra ítélték, majd 1946-ban kivégezték.

A behívottak eredetileg független státusa gyakran változott. Bekerüléskor általában függetlenek voltak, de egy részük, különösen a felvidéki és a délvidéki behívottak a Magyar Élet Pártjának képviselőit gyarapították. Ezt a változást – hasonlóan a többi képviselő esetéhez – nem tükrözi az adatbázis, mert csak az első, belépési pillanatot rögzíti. A téma érdekessége miatt azonban érdemes rekonstruálni ennek a képviselői csoportnak a mozgását. Ez a Lakáskönyvekből lehetséges (a legutolsó 1943-ról áll rendelkezésre). A 4. táblázat mutatja a behívott képviselői csoport pártállását. Az erdélyiek nagy része az Erdélyi Párt sorait gyarapította és volt egy kicsiny, de jól szervezett kárpátaljai képviselőcsoport (Horváth, 2002). A behívott képviselők közül valószínűleg az Erdélyi Párt integritása volt a legnagyobb – egyben ők voltak a legszámosabbak is. A másik pártként megjelenő alakulat a behívott képviselők esetében az Egyesült Magyar Párt, amely még a Csehszlovák Köztársaságon belül a Magyar Nemzeti Párt és az Országos Keresztényszocialista Párt fúziójából jött létre 1936 márciusában (Popély, 1990), s a magyar parlamentbe behívott képviselőcsoport egy részének szervezeti kerete lett.

4. táblázat. A behívott képviselők pártállása

Honnan/Párt	Magyar Élet Pártja	Független	Egyesült Magyar Párt	EP	Összesen
Erdély	3	–	–	45	48
Kárpátalja	4	11	–	–	15
Délvidék	4	–	–	3	7
Felvidék	18	2	38	–	58
Összes	29	13	38	48	128

Rajtuk kívül szerepelnek még a meghívott képviselők: azok a köztisztviselőben álló neves személyek, akiket 1944–45 folyamán éppen kiválóságuk okán hívtak be a magyar országgyűlésbe, természetesen külön elemzést ők sem igényelnek. És végül az a 61 fő, akiket szintén ebben a korszakban szakszervezetek küldtek be az országgyűlésbe.

A fenti magyarázó táblázatokkal, illetve összegzéssel azt igyekeztünk bemutatni, hogy milyen sokrétűen kapcsolódik össze a párt- és a képviselői problematika. Mindez illusztrálja, hogy a képviselők pártok közötti mozgása további kutatásokat igényel.

Hivatkozott irodalom

Horváth Lajos (2002) Kárpátalja képviselői a magyar országgyűlésben 1938–1945.
Tarsoly, Budapest

Hubai László (2001) Magyarország 20. századi választási atlasza 1920–1998. I–III.
Napvilág Kiadó, Budapest

Jónás Károly (1990) Pártpanoptikum. 35 választás, 256 párt Magyarországon 1848–1990. Interart, Budapest

Popély Gyula (1990) A magyar pártok 1936. évi fúziója Csehszlovákiában. Régió 4. 8.

Tilkovszky Lóránt (1967) Revízió és nemzetiségpolitika Magyarországon (1938–1941).
Akadémiai Kiadó, Budapest